

Bij de Holwerder pier werden in totaal 49 nachtvlindersoorten (waaronder negen soorten micro's) waargenomen. Beide gebieden vertonen grote overeenkomsten tussen de waargenomen soorten.

Tijdens deze inventarisaties aan de kust (Peazumerlânnen en Holwerder pier) werden in hoofdzaak soorten van de uilenfamilie (*Noctuidae*) waargenomen (36 soorten). Spanners (*Geometridae*) werden veel minder waargenomen (10 soorten). Daarnaast werden er zes soorten tandspinners (*Notodontidae*), drie soorten beervlinders (*Arctiidae*), de donsvlinder (*Euproctis similis*), de lindepijlstaart (*Mimas tiliae*), de wilgenhoutrupsvlinder (*Cossus cossus*) en één soort wortelboorder (*Hepialidae – Triodia sylvina*) waargenomen.

Interessante waargenomen soorten micro's zijn *Elachista scirpi*, *Coleophora asteris*, *Phalonidia affinitana* en *Eucosma obumbratana*. Alle vier zijn soorten die op het Friese vasteland niet of sporadisch zijn waargenomen.

Gebruikte literatuur:

De Kleine Vlinders; J.H. Kuchlein, Pudoc Wageningen 1993.

Die Schmetterlinge Baden-Württembergs, Band 6 Nachtfalter IV, Ulmer, 1997.

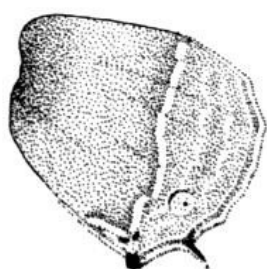
Colour Identification Guide to Moths of the British Isles, Bernard Skinner, Viking.

Colour Identification Guide to Caterpillars of the British Isles, Jim Porter, Viking.

De Bruine eikenpage – *Satyrium ilicis* Gerard Bergsma

Vorig jaar tijdens het lopen van een monitoringroute midden in de maand juli in het gebied van de Schaopedobbe (bij Elsloo) had ik mij voorgenomen scherp uit te kijken naar de Bruine eikenpage, omdat ik deze vlindersoort daar vele jaren geleden al eens had waargenomen. De Bruine eikenpage is in geheel Nederland sterk achteruitgegaan en wordt steeds minder waargenomen op de gebruikelijke vliegplaatsen. Het is een fragiel en snelvliegend dagvlindertje dat snel over het hoofd wordt gezien, ook omdat het zo'n goede schutkleur heeft (donkerbruin). Er is een bijkomend probleem, omdat zijn soortverwant, de Eikenpage, dezelfde vliegtijd heeft en in hetzelfde biotoop (met eikenbomen) voorkomt. Er zijn wel enkele onderscheidingskenmerken tussen de Eikenpage en de Bruine eikenpage. De onderzijde van de vleugels van de Eikenpage is overwegend lichtgrijs, terwijl die van de Bruine eikenpage (donker)bruin is. Het vrouwtje van de Eikenpage heeft (onder invloed van lichtinval) een tweetal blauwpaarse banen op de voorvleugels (tijdens de vlucht echter nauwelijks te zien), terwijl het vrouwtje van de Bruine eikenpage op de voorvleugels een (niet altijd even duidelijke) oranje vlek vertoont. Over de andere uiterlijke kenmerken van beide vlindersoorten geef ik hier verder geen details, alhoewel die bij een directe waarneming natuurlijk wel van belang zijn, wanneer men foeragerende exemplaren van beide soorten tegenkomt, zodat die beter geobserveerd kunnen worden. Het waarnemen en vaststellen van vliegende exemplaren van beide soorten is veel moeilijker en

noodzaakt eigenlijk het gebruik van een goede verrekijker; liefst eentje die ook op korte afstand haarscherpe beelden oplevert.

Eikenpage

Bruine eikenpage

Volgens de atlas 'dagvlinders in Fryslân' is de Bruine eikenpage in Friesland uiterst zeldzaam, omdat hij nauwelijks wordt waargenomen. Dit is ook niet verwonderlijk als men beseft, dat zelfs de gewone Eikenpage al niet buitengewoon veel wordt gezien. Het zijn soorten waar je (in de geschikte biotoop) naar moet zoeken. Dan is het opsporen van de Bruine eikenpage al helemaal een opgave. Volgens 'De Ecologische Atlas van de Dagvlinders van Noordwest-Europa' van Bink (1992) zijn alleen de mannetjes van de Bruine eikenpage die zich op bloeiende braamstruwelen en ook op dopheide ophouden vrij gemakkelijk te ontdekken. De vrouwtjes kan men wel aantreffen in struiken van bloeiend sporkehout (vuilboom). Vroeger (vanaf 1872 tot 1986) waren er enkele meldingen van de Bruine eikenpage uit Oranjewoud en uit Rijs (Gaasterland). Volgens het boek 'De vlinders van Friesland' van Lempke (1985) is de soort verder bekend van Tietjerk, Hemrik, Bakkeveen, Appelscha, Makkinga, Oldeberkoop, Oldeholtgade, Wolvega, Nijemirdum. De schaarse waarnemingen van na 1985 zijn echter geheel uit het Drentse district (de gemeente Ooststellingwerf). Op 19 juli 1990 trof Auke van Randen bij Elsloo een afgevlagen exemplaar aan. Ook bij het Canadameer en in een gebiedje daaronder (bekend als "De Monden") is de vlinder door hem aangetroffen. De laatste waarneming (die in de boeken staat) was op 16 augustus 1993, toen drie exemplaren van de Bruine eikenpage in Fochteloo werden gezien door Grietje de Lange; nota bene in haar eigen tuin! Vorig jaar heb ik met zekerheid een zevental exemplaren (vliegend) waargenomen op één locatie op de Schaopedobbe en twee exemplaren op een andere locatie in hetzelfde gebied. Hieronder waren enkele vrouwtjes met de eerdergenoemde oranje vlekken op de bovenzijde van de voorvleugels. Ik heb ze geruime tijd geobserveerd. Onmiskenbaar. Het was zonnig met een temperatuur van 27 graden en weinig wind. De situatie was lastig, omdat er zowel gewone Eikenpages als Bruine eikenpages rondvlogen. Het gebruik van een goede, lichtsterke verrekijker is in geval van gezamenlijk vliegende Eikenpages en Bruine eikenpages absoluut aan te bevelen. Door het baltsgedrag kon ik daardoor bij elkaar vliegende exemplaren van beide soorten goed onderscheiden. Mijn idee is, dat er binnen de grenzen van de gemeente Ooststellingwerf nog wel meerdere populaties aanwezig moeten zijn.

Men moet er echter gericht naar zoeken. De kans dat ze bij toeval foeragerend worden aangetroffen, is namelijk uiterst klein. Wellicht lukt het de Vlinderwerkgroep Friesland in de komende jaren een beter beeld te krijgen van de nog aanwezige populaties van dit prachtige vlindertje. Vermeldenswaard is nog de soortbeschrijving van de Bruine eikenpage in de recent verschenen 'Dagvlinders in Drenthe', omdat daarin een vergelijkbaar beeld wordt gegeven van de situatie in de zuidoosthoek van onze provincie.

Verslag themadag 'bescherming van het veenhooibeestje' Auke Hunneman

Het veenhooibeestje is momenteel één van de meest bedreigde dagvlinders. Het Fochtelooërveen herbergt met 300 tot 500 individuen de grootste populatie veenhooibeestjes van ons land en de beheerder, Vereniging Natuurmonumenten, heeft om die reden een grote verantwoordelijkheid voor behoud van de soort. Mede dankzij een succesvol uitgevoerd hoogveenherstelproject is de populatie hier de laatste jaren flink gegroeid en daarom lijkt de toekomst voor het veenhooibeestje ter plaatse veelbelovend. Omdat de in Fochteloo gevolgde aanpak dus vruchten lijkt af te werpen, kan deze als voorbeeld dienen voor het herstel van andere grotere hoogveenrestanten, zowel nationaal als internationaal. Om die reden werd op vier november van het afgelopen jaar een themadag over het veenhooibeestje georganiseerd door Vereniging Natuurmonumenten, De Vlinderstichting en Vlinderwerkgroep Friesland. Het doel van deze dag was tweeledig: (1) uitleg geven over de gekozen aanpak in het Fochtelooërveen, en (2) het uitwisselen van ideeën omtrent hoogveenbeheer en behoud van het veenhooibeestje in het algemeen.

Genodigden voor deze dag waren onder meer beleidsmedewerkers van diverse provincies, beheerders van grotere hoogveenterreinen, medewerkers van De Vlinderstichting en Natuurmonumenten, en (enkele) leden van de vlinderwerkgroep. Vanwege de grote belangstelling werd de dag niet gehouden in de informatieruimte van Natuurmonumenten zoals aanvankelijk de bedoeling was, maar in het dorps huis van Ravenswoud. Het programma bestond uit zes lezingen met aansluitend een bezoek aan het veen. Een aderlating was de afwezigheid van de Britse bioloog David Wainwright die vanwege familieomstandigheden moest afzeggen. Gelukkig werd Pauline Arends, werkzaam bij Staatsbosbeheer in Hooghalen, bereid gevonden om het een en ander te vertellen over de recente herontdekking van een verdwenen gewaande populatie van het veenhooibeestje in boswachterij Hooghalen.

Het thema werd ingeleid door dagvoorzitter Theo Verstrael, directeur van De Vlinderstichting. Vervolgens nam Henk de Vries (medewerker onderzoek en advies bij De Vlinderstichting) het woord. Hij sprak over de landelijke situatie, dus over de oorzaken van de sterke achteruitgang van het veenhooibeestje sinds 1980, de huidige verspreiding en de mogelijkheid tot herintroductie. Uit vegetatie-